

Händig spelman i Valla bygger sina fioler själv

När förra snickaren Erik Anderson, Valla, i morgon fyller 70 år, finns det all anledning förmodligen att hans bostad vid Storgatan 16 kommer att fyllas av olada spelmanslåtar. Jubilaren Ullhör nämligen Södermanlands Spelmansförbund, och dessutom har han en hobby som inte tillhör de vanligaste: han bygger fioler.

Sex stycken har han tillverkat sedan han för ett tiotal år sedan fick idén till sin hobby. Två har han skänkt bort, och en är såld, men tre har han fortfarande i sin ägo. En av dessa använder han för övrigt alltid när han spelar på förbundets träffar.

— Att bygga en fiol är inget (Forts. på nästa sida).

Fint ljud i felan! Erik Andersson har byggt den själv, liksom den som ligger framför honom på bordet.

lätt jobb, intygar hr Andersson. Allt måste stämma perfekt, för att ljudet ska bli bra, och lyckas man så blir klangen ofta bättre än i en fabriksbyggd fiol.

En fiol har hr Andersson misslyckats med. Den kom det till en början inget ljud alls ur. Felet upptäcktes dock så småningom och knudie avhjälpas.

— Det är svårt att säga hur lång tid det tar att tillverka en fiol, men 100 timmar har jag nog arbetat med varje. En byggde jag för övrigt hemma vid köksbordet, och den blev bra den också. Ingen Stradivarius kanske, men i alla fall en fiol. Det är viktigt att man får tag på rätt material. Det ska vara lönn i botten och gran i locket, och det finns de som säger, att träet måste ligga i 50 år sedan själva trädet fällts, men det tvivlar jag förstås på.

Hr Andersson har snickrat till sina fioler av ett par vanliga brädlappar. Det enda han inte tillverkat själv är i stort sett strängbryggan — den ska vara av ebenboltz, vilket är svårt att få tag på i Sverige — samt strängkällaren och stråken.

— Hos musikhandlarna kan man köpa tillskuret material, men det är ganska dyrt. Och dessutom blir det ju inte samma nöje att bygga en fiol som redan är halvfärdig när man börjar. Nej, man ska snickra till alltihop själv...

Sade den händige 70-åringen, sette favoritfiolen till hakan och lät stråken dansa över strängarna i några muntra spelmanslåtar.

Erik Andersson är född och uppväxt vid Lilla Fräntorp i Stora Malm. Efter att en tid ha varit bosatt i Katrineholm flyttade han 1919 till Valla och arbetade först som byggnads- och senare som verkstadssnickare. Tidigare var han aktiv inom IOGT och NTO, och sedan sju år tillhör han Södermanlands spelmansförbund. Fiolspel har alltid varit hans käraste fritidssysselsättning. Han började spela redan i sjuårsåldern, och vid det här laget vet han bättre än de flesta hur man behandlar — och bygger — en fiol.

Ammi.

HYLLNINGAR

— Snickaren och spelmannen Erik Andersson, Valla, blev sin 70-årsdag föremål för omfattande hyllningar. Bl. a. uppvisade Södermanlands spelmansförbund genom sin ordförande Gustaf Wetter och Valla spelmannslag. Hr Wetter överlämnade blomster — en för vart decennium — och 14 låtar, som efter hr Anderssons diktning nedtecknats av hr Wetter. Och så spelade man naturligtvis de 14 låtarna och fler till.

Folkmusiken överlever

Också folkmusiken lever i det nutida Hälsingland. I Bollnäs tar sekreteraren i Bollnäs Spelmanslag, motorvagnsförare Hugo Ljungström, vägväisare till det ursprungliga och friskaste i musikens värld".

Hälsingarnas sinne för den piga och storvulna har förgit sig olika uttryck. Tän på bondgårdarna, "timmer" och bröllopen som ofta pågick i dessa dagar!

I landskapets folkmusik kan också tydligt förnimmas människans kynne samt deras käasla ofta storslagen och vilda. Folklåten har haft och har fortfarande ett starkt fäste i våra dagar. De gamla spelmännen har efter sig en rik skatt av låtar, vi numera spelar till glädje för oss själva och våra åttioåringar. Man kan kanske tycka att gamla folklåten skulle ha en betydelse i vårt moderna samhälle. Men den livar vårt sinne på ett sätt som förr.

Här i Ljusnans och Voxnäs gångar har funnits legendariska storspelmän, Geting-Lasse, Snickar-Erske, Pajas, Tulpan, Eriksson, Löf och Jon Eriksson. Vi sentidiga spelmän i Bollnäsbygdens nu 2. Spelmanslag, har deras låtar i vår repertoar och vi har oftast tillfälle att spela dem.

Liksom folkmålet, har låtarna särskilda dialekt. Endast de som samma spelmannen kan därmed ett riktigt sätt tolka det gamla och få fram de fina nyanserna framhäva det egenartade. Att ta löper risk att slätas ut om förlorat vid spel i stora gator. Spelmanslagen bör därför också som ett medel, ej som mål för sig, skall vårda traditionen.

I en tid då så mycket tvivligt "skvalor" över oss och stundligen, kan spelmannen vara något av en vägväisare till ursprungligaste och friskaste musikens värld; visan och låter